

آثار فردی و اجتماعی کسب حرام از منظر

آیات و روایات

استاد راهنما:

سرکار خانم اعظم آزاد بخت

استاد داور:

سرکار خانم ژیلا اسدی

توسط:

سهیلا کلانتری

چکیده

کسب مال امری مطلوب است؛ و کسب یعنی کاری که برای جلب نفع یا دفع ضرر است. در آموزه های اسلامی تحصیل مال مشروع و طیب، جهاد فی سبیل الله می باشد و کسب حرام به معنای روش کسب و کار و درآمد حرام ممنوع است.

پژوهش حاضر با هدف بررسی آثار فردی و اجتماعی کسب حرام از منظر آیات و روایات صورت پذیرفته است. نوع تحقیق از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش، توصیفی – تحلیلی است.

روش گرد آوری داده ها روش کتابخانه ای می باشد.

نتایج تحقیق نشان می دهد که بر مبنای آیات و روایات فرد و جامعه ای که به دنبال سعادت و کسب کمال هستند باید از کسب و درآمد حرام دوری کنند چرا که کسب حرام بر روی فرد آثار مخربی همچون قساوت و تیرگی قلب، ضایع شدن اعمال نیک، عدم استجاب دعا، بی برکتی در اموال، سختی حساب در روز قیامت، دوری از لطف و رحمت خداوند و مورد لعن واقع شدن توسط ملائکه. بر جامعه و اجتماع هم آثار سوئی همچون رواج ظلم و فساد در جامعه، ضایع شدن حق الناس، به هم خوردن تعادل اقتصادی جامعه و تأثیر بر نسل را در پی خواهد داشت.

کلیدواژه: فردی و اجتماعی، کسب، حرام

مقدمه :

کسب یعنی کاری که برای جلب نفع یا دفع ضرر است . کسب مال امری مطلوب است. زیرا مقتضی زندگی دنیوی مادی ان است که انسان امکاناتی را برای آسایش خود فراهم کند. در آموزه های اسلامی تحصیل مال مشروع و طیب، جهاد فی سبیل الله می باشد . و شخص با کسب حلال می تواند بسترهای رشد و کمال خود را فراهم کند. با این وجود گاهی افراد آگاهانه و بخاطر دنیاگرایی و حب نفس و یا نا آگاه هانه و به دلیل عدم تشخیص مصادیق کسب حرام و حلال ، به کسب حرام روی می آورند که در فقه اسلامی کسب حرام، یعنی به دست آوردن مال از راههای نامشروع حرام می باشد چنین مال حرام به دلیل تأثیر منفی زیادی که در زندگی انسان دارد، یکی از راههای است که سبب شقاوت و بدبختی انسانها می شود ، آنچه این روزها مایه نگرانی در ارتباط با پدیده حرام خواری می باشد ریختن قبح آن در جامعه است . بخصوص با ظهور و گسترش کسب حرام در بین برخی افراد جامعه امروزی ما که خود الگویی برای طبقات پایین جامعه هستند. این مشکل را تشدید کرده است . لذا در این تحقیق سعی شده است اثرات مخرب و ویرانگر آن در زندگی فردی و اجتماعی و مصادیق آن بیان شود که با روش توصیفی و کاربردی صورت گرفته است سوال اصلی این تحقیق این است که آثار فردی و اجتماعی کسب حرام در قرآن و روایات چگونه مطرح گردیده است که با سه سوال فرعی ۱- مصادیق کسب حرام ۲- آثار فردی کسب حرام ۳- آثار اجتماعی کسب حرام به آن پاسخ داده شده است .

بنابراین انجام چنین تحقیقاتی لازم و ضروری است تا آثار مخرب فردی و اجتماعی کسب حرام و مصادیق آن شناخته شود و افرادی که طالب کمال و سعادتند از آن دوری نمایند.

فهرست منابع

*قرآن کریم

*نهج البلاغه

- ۱- ابوبابوید، محمد بن علی فتوای الاعمال و عقاب الاعمال، چاپ سوم، قم انتشارات دارالشریف الرضی للنشر سال ۱۴۰۶.
- ۲- الراغب الاصفهانی، حسین بن محمد (حسین خداپرست) مفردات الفاظ قرآن، قم، انتشارات نشر نور در اسلام، سال ۱۳۸۷، ص ۶۶۱.
- ۳- الهامی نیا، علی اصغر، حلال و حرام در اسلام، (محمد نصیری)، چاپ اول، انتشارات: سپهر، ۱۳۹۰.
- ۴- ایرونی، جواد، اخلاق اقتصادی از دیدگاه قرآن و حدیث، (یزدی ثانی، هادی)، اول بی جا، انتشارات: دانشگاه علوم اسلامی رضوی، ۱۳۸۴.
- ۵- پاک نیا تبریزی، عبدالکریم، لقمه پاک و تأثیر آن در زندگی، چاپ اول، قم، انتشارات: فرهنگ اهل بیت (ع)، ۱۳۹۰.
- ۶- تبریزی، جواد، رساله توضیح المسائل، قم، انتشارات موسسه انتشارات هجرت سال ۱۳۸۲.
- ۷- جمعی از نویسندگان، مبانی اندیشه اسلامی ۲، قم انتشارات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی سال ۱۳۸۷.
- ۸- حر عاملی، محمد بن حسن، وسائل الشیعه، ج ۱۶، قم، انتشارات: مؤسسه آل البیت علیهم السلام..
- ۹- همان ج ۱۷.

- ۱۰- دستغیب، عبدالحسین، گناهان کبیره، (دستغیب، هاشم)، چاپ چهاردهم، انتشارات: موسسه مطبوعاتی دارالکتاب، ۱۳۸۸ ه.ش
- ۱۱- سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نمایندگی ولی فقیه، اخلاق اقتصادی، تهران، انتشارات: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳۷۶
- ۱۲- صافی، لطف الله، جامع الاحکام، ج ۱، قم، انتشارات: دفتر تنظیم و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی، ۱۳۸۵.
- ۱۳- صدیقی، اسماعیل، رازقیت خالق، چاپ اول، انتشارات: اسوه، ۱۳۸۸ ه.ش.
- ۱۴- صنعتکار، حسن، اخلاق در بازارف چاپ: چهارم، بی جا، انتشارات: موسسه بوستان کتاب ۱۳۸۶.
- ۱۵- طباطبایی، محمد حسین، ترجمه تفسیر المیزان، (موسوی، محمدباقر)، ج ۴، چاپ ۵، قم، انتشارات: جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۷۴.
- ۱۶- طبرسی، فضل بن حسن، ترجمه تفسیر مجمع البیان، (نوری همدانی، حسین)، ج ۱۰، تهران، انتشارات: فراهانی، ۱۴۰۰ ه.ق
- ۱۷- همان ج ۲۶
- ۱۸- طریحی، فخرالدین بن محمد، مجمع البحرین (حسینی اشکوری، احمد)، ج ۲، تهران ۱۳۷۵.
- ۱۹- طوسی، محمد بن حسن، تبیان فی تفسیر القرآن، (عاملی، احمد حبیب)، ج ۱۰، بیروت، انتشارات داراحیاء التراث العربی.
- ۲۰- عمید، حسن، فرهنگ فارسی عمید، چاپ اول، بی جا، انتشارات رهیاب نوین نورهور، سال ۱۳۸۹، ص ۷۷۰.

۲۱- غضنفری، علی، اخلاق در قرآن و سنت، تهران انتشارات دانشکده قرآنی سال
۱۳۹۲.

۲۲- قاسمی، محمدعلی، روزی حلال، چاپ: چهاردهم، بی جا، انتشارات نورالزهراء(س)
۱۳۹۲،

۲۳- قرائتی، محسن، تفسیر نور، جلد ۲، چاپ اول، تهران انتشارات مرکز فرهنگی
درسهایی از قرآن بی تا.

۲۴- کامرانیان، عباسعلی، اقتصاد در قرآن کریم(بررسی آیات اقتصادی قرآن
کریم)، قم، انتشارات: مجنون، ۱۳۸۷

۲۵- کلینی، محمد، بن یعقوب، الفروع من
الکافی، (غفاری، آخوندی)، ج ۲۰۵، تهران انتشارات: دارالکتب الاسلامیه، ۱۴۰۷ق

۲۶- متین، علی، رزق و روزی از دیدگاه قرآن و حدیث، چاپ ۲، بی جا، انتشارات:
پژوهشکده باقرالعلوم علیه السلام، شرکت چاپ و نشر بین الملل، ۱۳۹۲.

۲۷- مجلسی، محمد باقر، بحارلانواری، ج ۴۰، بیروت، انتشارات: دارو احیاء التراث
العربی، ۱۴۰۳ق

۲۸- همان، ج ۶۰

۲۹- همان، ج ۶۳

۳۰- همان، ج ۶۷

۳۱- همان، ج ۱۰۰

۳۲- همان، ج ۱۱۰

۳۳- محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، (شیخی، حمیدرضا)، ج ۸، قم، انتشارات:
موسسه علمی فرهنگی دار الحدیث، سازمان چاپ و نشر، ۱۳۸۹.

۳۴- مظاهری، حسین، سیرو سلوک، قم، انتشارات: موسسه فرهنگی مطالعاتی الزهراء
(علیهما السلام)، بی تا.

۳۵- مفید، محمد بن محمد، الاختصاص، (علی اکبر غفاری، محرمی زرنندی)، چاپ اول، قم،
انتشارات: الموتر العالمی لالیفیه شیخ المفید، ۱۴۱۳

۳۶- مغربی، مغسان بن محمد، دعائم الاسلام (آصف فیضی) جلد ۲، قم انتشارات: مؤسسه
ال بیت علیهم السلام سال: ۱۳۸۵.

۳۷- مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، ج ۲، تهران، انتشارات: دارالکتب الاسلامیه،
۱۳۷۱ ه.ش

۳۸- مکارم شیرازی، ناصر، برگزیده تفسیر نمونه (علی بابایی، احمد) ج ۱، تهران،
انتشارات: دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۲ ه.ش

۳۹- همان ج ۲

۴۰- همان ج ۳

۴۱- ملک احمدی، شیخ علی اصغر، رزق حلال و اخلاق اداری در محیط کار، چاپ اول
، مشهد، انتشارات: مؤسسه مطالعات کاربردی علوم و معارف اسلامی، ۱۳۹۲.

۴۲- میانجی، علی احمد، مالکیت خصوصی در اسلام، تهران انتشارات دادگستری، سال
۱۴۲۴.

۴۳- نوری، حسین بن محمدنقی، مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۷، قم،
انتشارات: مؤسسه آل البيت علیهم السلام، ۱۴۰۸ ق.

۴۴- وحیدی، محمد، درآمد های حلال و حرام، چاپ: اول، بی جا، انتشارات: سنابل،
۱۳۸۶.

۴۵- نرم افزار جامع التفاسیر و جامع الاحادیث

